

ביום הרביעי האחרון התקבל בכנסייה הארמנית ביפו מכתב מאת הפטריארך הי-ארמני בארדאן, היושב בירושלים המזרחית, ובו הוראות של הפטריארך לכומר הי-מקומי להסתלק מייד מכהונתו, ולפנות את מקומו לכומר אחר. הכומר החדש נועד להיות איש-אמוניו של הפטריארך, נשלח מירושלים המזרחית. היתה זו תגובתו של הפטריארך על שבני העדה הארמנית ביפו החרימו את חגיגות חג המולד הארמני לפני שבוע (העולם הזה 1690).

זה היה אור אדום לבני העדה הארמנית ביפו. סילוקו של הכומר הוסיג בגדסאן, ששירת את העדה היפוואית בנאמנות משך למעלה מעשר שנים, עורר את חמתם. מש-שמע על ההוראה החדשה, נעלם הכומר בגדסאן. יש טוענים שעזב את הארץ עקב איומו של הפטריארך, ויש אומרים כי הוא מסתתר בתל-אביב. על פי מינהגי העדה, חייב עתה בגדסאן להתייצב בפני הפטריארך בירושלים, ולהיענש במלקות. **הקרב על הכנסייה.** למחרת נודע לארמנים ביפו כי הפטריארך הורה לאנשיו שלומו להחליף את כל מנעולי המינור

הארמנים היפוואים בכנסייה * הכומר המורד פוטס

הארמני ביפו וכן את מנעוליהם של מט-פר חדרים בכנסייה עצמה, במטרה למנוע מבני העדה להתפלל שם, את המספחות החדשים הוא שומר בידיו.

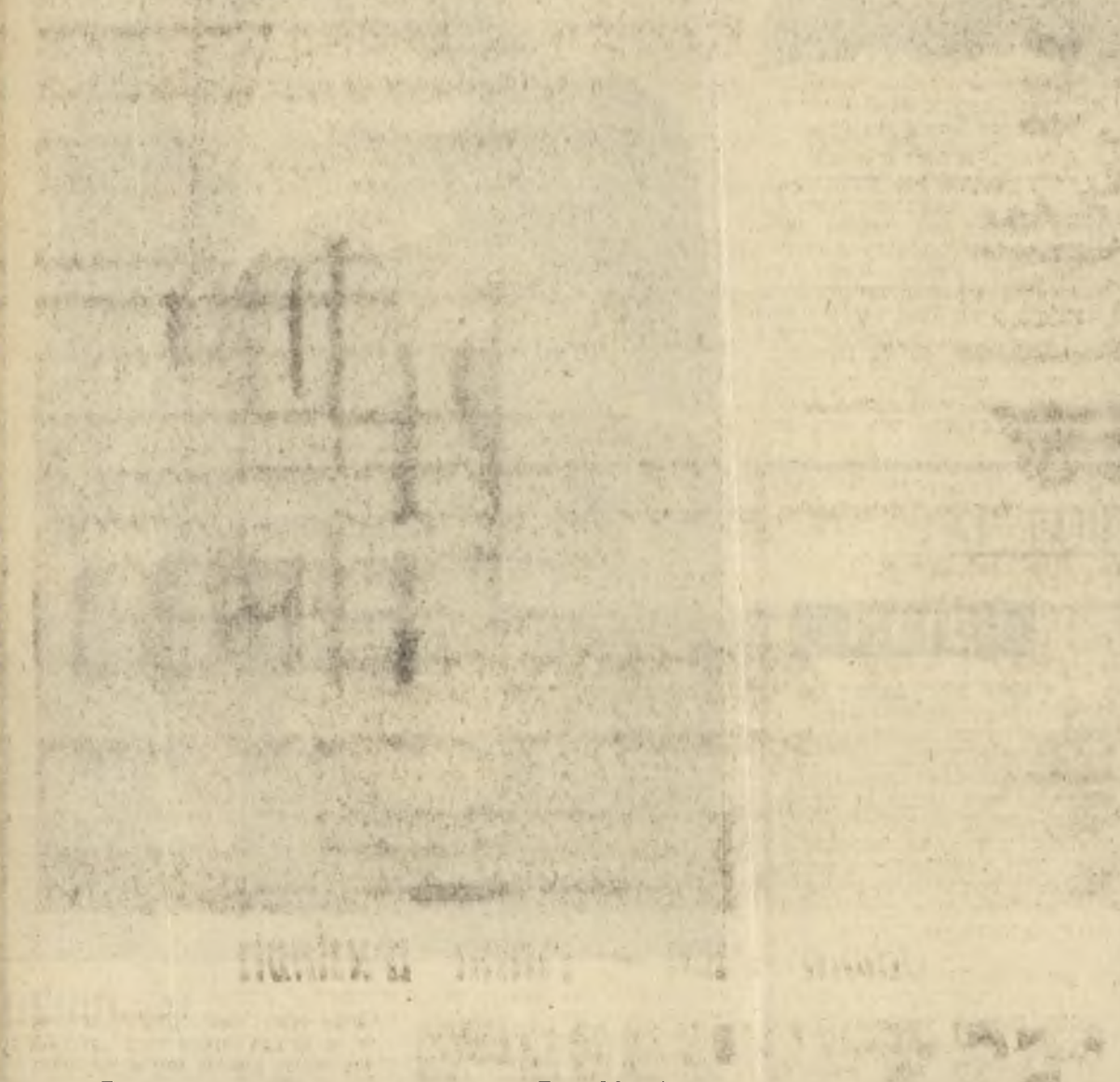
בשבת בבוקר, כמדי-שבת, עמד להיערך בכנסייה טקס התפילה השבועי, אך עוד לפני כן נפוצו בין הארמנים ביפו שמ-עות בדבר פעולותיו האחרונות של הפטריארך. לארמנים היפוואים נודע שאנשיו של הפטריארך תפסו עמדות בתוך המינור, מול הכנסייה, עלימנת למנוע התנגדות ל-ניהול התפילה עלידי הכומר החדש, שהגיע מירושלים בליוויית עוזרים ומקהלה. שמועות אלו משכו אל הכנסייה עש-רות ארמנים, ביניהם כהל שבורך-כלל היו באים להתפלל רק אחת לשנה. ועדי-חרי-רום של הארמנים היפוואים, שלח רצים דחופים להודיע לכל בני העדה לבוא מייד לכנסייה. נראה שהפטריארך צפה זאת מ-ראש. כיוון שהורה לכומר הירושלמי ל-התחיל בתפילה בשעה שמונה, בעוד ש-השעה המקובלת להתחלתה היא תשע ב-בוקר, אך תחבולה זו לא הועילה למנוע בעד אנשי יפו מלהתרכז במקום. תחבולה נוספת, בה השתמשה הקבוצה הירושלמית, היתה הסרת גלימות-התפילה של היפוואים. צעדים אלה גרמו להתחממות האווירה ב-כנסייה.

לבסוף הסתיימה התפילה. אנשי יפו ביקשו לקיים מינהג עתיק של התכנסות בחדר-הארוחה, כמדי שבת (מאז קום הי-מדינה מנהלים הארמנים בארץ את תפ-לות הם בשבת במקום ביום ראשון, על-מנה למנוע ביטול יום עבודה). לתהמ-תם, סירב הכומר הירושלמי, במבוכה רבה, לפתוח את החדר ולהעמידו לרשותם, בטענה שזוהי הוראתו המפורשת של הי-פטריארך.

בחדר הכנסייה סערו הרוחות. הנאספים

* לובשים את כלי הפולחן שהפאטריארך ניסה להסתיר מהם.

עבור צה"ל הוא יהודי אבל בשביל הרבנים הוא גוי!

תה בין הדירות שהוא מכר לחברת פיתוח יפו. אמרו לה שהפטריארך איננו בבית, אבל כשהיא פתחה את דלת הדירה שלה, היא גילתה שם צעירים יושבים ומשחקים בקלפים.

„נכון מאד“, הוסיף צעיר שעמד לידה, „הפטריארך דארדאריאן נהג לשחק קלפים בתוך הפטריארכיה בירושלים, אבל הוא אינו מסרב לשחק גם כשהוא מבקר ביפו. מובן שכשהוא כאן הוא יותר זהיר, ואינו משחק על סכומים גדולים.“ „לדארדאריאן יש ידידה“, הצהיר גבר ארמני אחר, „הוא מבלה עם אשה בשם לוסיה ארבאביאן, בת 55, אשתו של נהגי-מונית מתל-אביב. היחסים האלה התחילו לפני שמונה שנים. באוקטובר שנה שעב-רה הוא נסע לבקר בארמניה. אנחנו יודעים שאחרי שהוא חזר משם הוא נפגש עם הגברת ארבאביאן בעיר טיפליס, בירת גרוזיה.“

ארמנים אחרים מעידים כי ראו את הפטריארך שלהם מטייל ברחוב דיזנגוף, מתרחץ בקיץ בבריכת-השחייה של תל-אביב, בחברתה של אותה גברת.

סיכם את המצב ארמני צעיר: „הפעם זה 1:0 לטובת הפטריארך. הוא גירש את הכומר ונעל את חורי הכנסייה במני-עולים חדשים. אין לנו ברירה אלא להמ-שיך להילחם בו. נראה מה יהיה בשבת הבאה... אך מדוע שותקים שלטונור-ישראל?“

רות הנשים והגברים הארמניים הזועמים שנשארו בחדר — היה מה להניד. „הפטריארך גנב!“ צעקו הנשים. „הוא מכר את אדמות הכנסייה, ועכשיו הוא רוצה למכור גם את הכנסייה!“

„האלמנה ואכאריאן חיפשה אותו פעם בביתו בירושלים“, סיפרה אחת הנשים, „כדי להציל מידיו את הדירה שלה, שהי-

התחתתו בלהט בעד או נגד ריצת הדל-תות, החליטו לבסוף לטובת המתונות. אבל כאשר עברה בחוץ מכונית-השרד המפוארת של הפטריארך, שפך עליה הי-קהל את חמתו בצעקות בוז ובקריאות גנאי. הפטריארך דארדאריאן בא לבדוק את המצב ולאסוף את אנשיו.

הפטריארך משחק קלפים. לעש-

המהומה בחדר הכנסייה הארמנית ביפו הנשים צעקו: „גנב! גנב!“